

GÖZLEM VE GÖRÜŞLER**TTB'NİN MÜCADELESİ SAĞLIK MESLEK MENSUPLARI BİRLİĞİ KANUNUNA HAPSEDİLEBİLİR Mİ?***Osman ÖZTÜRK**

6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği(TTB) Kanunu'nun delegasyonu düzenleyen 60. maddesi Anayasa Mahkemesi tarafından eşitliğe aykırı bulunarak iptal edilmiş ve idareye yeni bir düzenleme yapması için 4 Aralık 2002 tarihine kadar süre verilmişti.

AKP Hükümeti Anayasa Mahkemesi'nin bu kararını yerine getirmek yerine yeni bir "Sağlık Meslek Mensupları Birliği Kanun Tasarı Taslağı(SMMBKTT)" hazırladı.

SMMBKTT'nin öncelikle dikkat çeken yönü 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanunu, 6643 sayılı Türk Eczacılar Birliği Kanunu ve 3224 sayılı Türk Diş Hekimleri Birliği Kanunu'nu yürürlükten kaldırarak, mevcut ve yeni kurulacak bütün sağlık meslekleri birliklerini tek bir çerçeve yasada toplaması. Bütün sağlık mesleklerini tek bir meslek gibi kabul ettiği anlaşılan taslağın bu yaklaşımının uygulamada bir dizi sorunu beraberinde getireceği görülüyor.

SMMBKTT toplam 34 maddeden oluşuyor. Bu yazıda yeni taslağın hukuki ve analitik bir çözümünü değil; TTB'nin mevcut yapısı ve faaliyetlerine getirmeye çalıştığı temel değişiklikler değerlendirilmeye çalışıldı. (Bu değerlendirme için de TTB Merkez Konseyi, Kocaeli Tabip Odası, Gaziantep-Kilis Tabip Odası, Balıkesir Tabip Odası ve İstanbul Tabip Odası tarafından yapılan çalışmalardan yararlanıldı.)

6023 sayılı TTB Kanunu'nda TTB'nin görevleri beş madde halinde tanımlanmış. Bu maddelerden dördünde halk sağlığıyla ilgili görev ve sorumluluklarına refere

edilmiş. SMMBKTT'deki yedi maddelik görev tanımından ise sadece birinde "halk sağlığı ve görev alanında sağlık meslekleri ile ilgili meseleler için resmi makamlarla işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve tekliflerde bulunmak" sayılmış.

6023'e göre bir tabip odası sınırları içinde mesleğini serbest olarak icra edenlerin tabip odasına üye olmaları zorunlu kılınmış. Kamuda çalışanlarla herhangi bir sebeple mesleğini icra etmeyenlerin ise istedikleri takdirde üye olabilecekleri belirtilmiş. SMMBKTT'de mesleğini serbest olarak icra edenlerle icra etmeyenler için aynı hükümler korunurken sadece kamuda çalışanlarla ilgili düzenleme tamamen kaldırılmış. Sadece bu düzenlemeye dayanarak kamuda çalışanların TTB üyeliğinin yasaklandığı yorumu yapılamazsa da mevcut durumdan daha geri bir düzenlemenin amaçlandığı görülüyor.

6023'ün beşinci maddesinde hekimlerin ikinci görevlerinin düzenlenmesi konusunda TTB'ye verilen yetki SMMBKTT'de tamamen yok edilmiş. Böylece AKP Hükümeti'nin işyeri hekimliği alanında işverenlerin istekleri doğrultusunda yaptığı saldırıya karşı TTB'nin elindeki yasal dayanağının ortadan kaldırılmak istendiği görülüyor.

TTB'nin mevcut yetkilerine yönelik bir diğer önemli değişiklik asgari ücretin belirlenmesinde yapılmış. 6023'e göre asgari ücret tarifelerinin tabip odaları tarafından hazırlanıp TTB Merkez Konseyi'nce onaylandıktan sonra bilgi için Sağlık Bakanlığı'na gönderilmesi gerekiyor. SMMBKTT'de yetki tamamen Sağlık Bakanlığı'na verilmiş. Tabip odalarının hazırladıkları asgari ücret tarife teklifleri Birlik Yönetim Kurulu'nca Bakanlığa sunulacak.

*Dr., Adli Tıp Asistanı

6023 sadece bir tabip odasına üyelik ve dolayısıyla sadece bir oda bölgesinde mesleğin icrasına izin veriyor. SMMBKTT'de ise birden fazla odaya üyelik imkanı tanınmış. Böylece farklı illerde faaliyet yürüten özel sağlık kuruluşlarının aynı hekimi değişik hastanelerinde çalıştırması için yasal çerçeve sağlanmış.

TB'nin sadece kamuda çalışan ve TTB'ye üye olmayan hekimlere disiplin cezası verip veremeyeceği mevcut yasa da açık olarak düzenlenmiş değil ve uygulamada değişik mahkeme kararlarına da yansıyan zorluklara neden oluyor. Gene de 6023'ün bütününe bakıldığında sadece özel çalışan hekimlerle sınırlı olmadığı görülüyor. 49. maddede ise "memur olsun, serbest olsun Yüksek Onur Kurulu kararı ile geçici olarak sanat icrasından men edilen azalar" tanımı yapılarak kamuda çalışanların da hekimlik uygulamaları açısından TTB'nin denetimine tabi oldukları kabul edilmiş. SMMBKTT'de bu karışıklık devam ettirilmekle birlikte, disiplin cezası verme yetkisinin ağırlıklı olarak üyelerle sınırlandırıldığı görülüyor.

SMMBKTT'de meslek örgütünün organlarına seçilme koşullarında önemli değişiklik yapılmış. 6023'e göre haklarında sanat icrasında muvakkaten men kararı Yüksek Haysiyet Divanınca tasdik edilmiş olanlarla mesleki ve haysiyeti ihlal edici bir suç dolayısı ile, mahkemelerce hürriyeti tahdit eden bir ceza veya sanatı icradan muvakkaten meni ile mahkum edilenler, hükmün katileşmesinden başlamak üzere iki yıl içinde idare heyetlerine aza seçilemezler ve bu seçimlere katılamazlar. SMMBKTT'de bu sınırlamalar genişletilmiş. Özellikle affa uğramış olsa bile; Türk Ceza Kanununun 312. maddesinin ikinci fıkrasında yazılı suçlardan mahkum olanlar veya Türk Ceza Kanununun 536. maddesinin 1.,2. ve 3. fıkralarında yazılı eylemlerle aynı kanunun 537. maddesinin 1.,2.,3.,4. ve 5. fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemek suçlarından mahkum olanlara seçilme yasağı getirilmesi tasarı taslağını hazırlayanların amaçlarını ortaya koyuyor.

Sağlık Bakanlığı'nın TTB ve tabip odaları üzerindeki idari ve mali denetimiyle ilgili 6023'te yer alan anti-demokratik düzenlemeler SMMBKTT'de olduğu gibi korunmakla kalmamış, yeni kanunda TTB tarafından çıkartılması öngörülen yönetmelikler için Bakanlığın uygun görüşü alınması koşulu da getirilmiş.

SMMBKTT örgütsel yapı açısından da birçok değişiklik getirmiş. Tabip odaları için yapılan değişikliklerin nispeten daha az olmasına karşın, TTB Merkez Konseyi'nin yapısı ve faaliyetlerinin bu değişikliklerden büyük ölçüde etkileneceği görülüyor. Yeni taslakta TTB Merkez Konseyi'nin üye sayısı on bire çıkarılırken Ankara'da oturma zorunluluğu da kaldırılmış. Mevcut durumdan farklı olarak delegeler arasından seçilme zorunluluğu konulmuş. SMMBKTT'nin son tabip odaları seçimlerinden önce, 12 Kasım 2003 tarihli 4. versiyonunda, 6023'teki tabip odaları yönetim kurulları için var olan iki dönem üst üste seçilen üyelerin aradan bir dönem geçmeden yeniden seçilemeye koşulu kaldırılmıştı. Son taslakta ise bu

kısıtlama tabip odaları için korunduğu gibi TTB Merkez Konseyi'ni de kapsayacak şekilde genişletilmiş. TTB Merkez Konseyi gelirlerinde de önemli bir düzenleme yapılmış. 6023'e göre tabip odaları gelirlerinin en az %25'ini TTB Merkez Konseyi'ne göndermekle yükümlüler. SMMBKTT'de ise bu miktar hem odaların giriş ve aidatlarıyla sınırlanmış, hem de bu gelirlerin %10'unu aşamayacağı belirtilmiş.

Sonuç olarak; SMMBKTT bir bütün olarak ele alındığında 1953'te çıkarılan 6023 sayılı TTB Kanunu'ndan daha geri ve anti-demokratik hükümler içerdiği görülüyor. Taslakla getirilen değişikliklerde TTB'nin zaten sınırlı olan yetkilerinin daha da kısıtlanmaya çalışıldığı görülüyor.

Taslağın öngördüğü çerçevenin TTB'yi yalnızca hekimler arasındaki sorunları çözen, özel çalışan hekimlerin bir lonca örgütü haline getirmeye çalıştığı görülüyor.

SMMBKTT, kuşkusuz ki, bu yazıda yer alan görüşlerin ötesinde çok daha geniş ve farklı düzlemlerde değerlendirilebilir. Ama yapılacak bütün değerlendirmelerde bu taslağın hazırlandığı 2004 yazındaki tarihsel koşulları göz önünde tutmak gerekiyor.

Dünya Bankası Teknik Çalışma Grubu tarafından hazırlanan Sağlıkta Dönüşüm Programı bir yılını doldurdu. AKP'nin hekimlere, sağlık çalışanlarına ve halkın sağlık hakkına yönelik saldırısı olanca hızıyla sürüyor. Program başarıya ulaşırsa kamu sağlık hizmetleri tasfiye edilecek; sağlık hizmetleri ticarileşecek, özelleşecek.

Hekimler ve diğer sağlık çalışanları ise toplumdan da aldıkları destekle AKP'nin saldırısını durdurmaya çalışıyorlar. İlk çıkışlarını Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın ilan edilmesinden sadece üç ay sonra, 5 Kasım 2003'te, şimdiye kadar görülmedik bir katılımı gerçekleştirdiler. Bu çıkışla da yetinmediler; 24 Aralık 2003, 10-11 Mart 2004'te de GöREVe çıktılar. Böylece, kendi mücadele tarihlerinin en uzun soluklu ve kararlı eylemlerini gerçekleştirdiler. Aynı zamanda iktidarının baharındaki AKP Hükümeti'ne karşı en kitlesel muhalefeti gerçekleştirdiler.

TTB ve SES'in öncülüğünde gerçekleşen bu eylemlere karşı AKP'nin tavrı soruşturma ve dava açarak sindirmeye çalışmak oldu. Bu arada, Nisan 2004'te yapılan tabip odaları seçimlerinde iktidarın bütün olanaklarını pervasızca kullanarak bu muhalefet odağını ele geçirmek için kullanmaya çalıştı, ama başaramadı. Seçimlerde hekimlerin oylarıyla yapamadığını şimdi yasa değişikliğiyle yapmaya çalışıyor.

Bir yandan TTB'nin hareket alanını sınırlandırmayı, diğer yandan merkezini oyundan düşürmeyi hedefliyor.

TTB'nin kamucu ve eşitlikçi bir sağlık sistemi için yürüttüğü mücadelenin hiçbir yasal düzenlemenin dar sınırlarına hapsedilemeyeceğini hala anlamamışlar belli ki.